Lieta Nr.C35127812
Lietvedības Nr.CA-0448-14/5

SPRIEDUMS
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Rīgā 2014.gada 14.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Gavare
tiesneši L.Volberga un M.Sviķis
ar tiesas sēdes sekretāri S.Ģērmani,
piedaloties zvērinātai advokātei I.Lambertei
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu Siguldas novada domes prasībā pret /pers. C/ par ceļa servitūta nodibināšanu un apgrūtinājuma ierakstīšanu zemesgrāmatā, sakarā ar Siguldas novada domes apelācijas sūdzību par Siguldas tiesas 2013.gada 12.jūnija spriedumu.
Noklausoties tiesneses L.Gavares ziņojumus, Civillietu tiesu kolēģija noskaidroja

Aprakstošā daļa

2012.gada 8.oktobrī Siguldas novada dome (turpmāk – prasītāja) vērsās tiesā ar prasības pieteikumu pret /pers. C/ (turpmāk – atbildētāja) par ceļa servitūta nodibināšanu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar prasītājas grāmatvedības uzskaites datiem tās valdījumā atrodas inženierbūve - ceļa ar nosaukumu „/Nosaukums E/" 2.posms, kadastra apzīmējums /numurs A/, kurš šķērso atbildētājai piederošo zemesgabalu ar nosaukumu /Nosaukums A/, Sigulda, Siguldas novads, kadastra Nr. /numurs B/un ir daļa no kopējā pašvaldības ceļa ar nosaukumu „/Nosaukums E/".

Minētais pašvaldības ceļš attēlots 2012.gada 29.augusta Siguldas novada domes saistošo noteikumu Nr.21 „Siguldas novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam Grafiskā daļa un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" II sējumā „Grafiskā daļa". Teritorijas plānojums pieņemts ar 2012.gada 29.augusta prasītājas lēmumu „Par Siguldas novada Teritorijas plānojuma un Vides pārskata apstiprināšanu".

Prasītāja saskaņā ar pašvaldības iepirkumu procedūras ietvaros noslēgtajiem līgumiem – Nr. SND 2012/07(11) un SND 2011/16(1) veic pašvaldības valdījumā esošā ceļa ar nosaukumu /Nosaukums E/", tai skaitā arī tā 2.posma, ar kadastra apzīmējumu /numurs C/, uzturēšanai nepieciešamos darbus - greiderēšanu vasaras sezonā un sniega tīrīšanu ziemas sezonā. Savukārt Krimuldas novada pašvaldība veic ceļa ar nosaukumu „/Nosaukums E/" uzturēšanu ceļa turpinājumā Krimuldas novada teritorijā. Pašvaldības ceļu ikdienas vajadzībām nokļūšanai uz savām dzīvesvietām izmanto vismaz 6 nekustamo īpašumu īpašnieki un viņu ģimenes locekļi: no /Nosaukums D/, /Nosaukums E/, /Nosaukums F/, /Nosaukums G/, /Nosaukums H/, un /Nosaukums I/.

Atbildētāja 2012.gada augusta un septembra mēnesī lika šķēršļus ceļa izmantošanai, veidojot dažāda veida aizsprostojumus, ierokot ceļa braucamā daļā koka baļķus un ceļa braucamo daļu apberot ar melnzemi, tādējādi prettiesiski aizskarot pašvaldības tiesības uz pašvaldības ceļa valdījuma aizsardzību un pilnībā liedzot ceļa izmantošanu, kā pašvaldības amatpersonām nokļūšanai līdz pašvaldībai piederošajam zemesgabalam ar nosaukumu „/Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā, tā iedzīvotājiem līdz savām dzīvesvietām. Prasītāja par ceļa aizšķērsošanas faktu ir saņēmusi mutvārdu un rakstveida iedzīvotāju sūdzības.

Prasītāja norāda, ka zemes reformas laikā Zemes komisija 1996.gadā, atjaunojot īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu ar nosaukumu /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, bijušajam īpašniekam /pers. F/, nav noteikusi ceļa servitūtu minētajam zemesgabalam, par labu pašvaldībai piederošajam zemesgabalam ar nosaukumu „/Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā. Līdz ar to jautājums par ceļa servitūta nodibināšanu zemes reformas ietvaros ir palicis neatrisināts. Prasītāja arī norāda, ka vēsturiski ceļš jau pastāvējis un ticis izmantots jau pirmskara Latvijas laikā.

Saskaņā ar 1955.gada 12.oktobrī saskaņoto projektu „Tūristu bāze /adrese/", ģenerālplānā nepārprotami iezīmēts „Vecais Turaidas ceļš" no Siguldas uz Turaidu caur nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, tātad minētais ceļš grafiski precīzi fiksēts jau 1955.gada topogrāfiskajā uzmērījumā. Tāpat arī ceļš tika izmantots pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, līdz pat šī prasības pieteikuma sastādīšanas dienai.

Prasītāja norāda, ka, ņemot vērā iepriekš minētās atbildētājas darbības, iedzīvotāji piespiedu kārtā faktiski piekļuvei ceļam „/Nosaukums E/" izmanto piebraucamo ceļu no valsts nozīmes autoceļa P8 „Inciems-Sigulda-Ķegums" km 9,25 K (Slakteru aiza), nojaucot VAS „Latvijas ceļi" ierīkoto nožogojumu. Tomēr šāda rīcība ir prettiesiska un apdraud ne tikai piebraucamā ceļa izmantotāju drošību, bet arī valsts autoceļa P8 „Inciems-Sigulda-Ķegums" izmantotāju drošību.

Saskaņā ar VAS „Latvijas ceļi" 2012.gada 26.septembra lēmuma Nr. 4.3./25S „Par jauna ceļa pievienojuma izveidošanu" 1.punktu prasītājas piedāvātā pašvaldības ceļa „/Nosaukums E/" pievienojuma izveidošana valsts reģionālajam autoceļam PB Inciems-Sigulda-Ķegums km 9,25 K (Slakteru aiza) ir atteikta, jo nav iespējams izveidot drošu un pārskatāmu pievienojumu atbilstošu normatīvo aktu prasībām. Ar lēmuma 2.punktu nolemts saglabāt pašreizējo „/Nosaukums E/s" ceļa pievienojumu P8 km 9,93 K (ceļš „/Nosaukums E/"). Savukārt piekļuve pašvaldības zemesgabalam „/Nosaukums/", Sigulda, Siguldas novads un iedzīvotāju mājām no Krimuldas novada teritorijas, nogriežoties no valsts nozīmes autoceļa P8 „Inciems-Sigulda-Ķegums", pagriezienā no mājām /Nosaukums K/ sastāda 7 km garu ceļa posmu, atsevišķos posmos ceļš nav pietiekami plats smagās tehniskas izbraukšanai. Pavasara un rudens sezonā applūšanas dēļ posmā pie Gaujas vecās attekas ceļš ir neizbraucams un gadījumā, ja tiek liegta ceļa /Nosaukums E/ izmantošana līdz valsts nozīmes autoceļam P8 „Inciems-Sigulda-Ķegums" caur atbildētājai piederošo īpašumu /Nosaukums A/, Sigulda, Siguldas novads, atsevišķu māju iedzīvotājiem pavasarī un rudenī tiek liegta iespēja izkļūt no dzīvesvietas izmantojot sauszemes transportlīdzekli. Līdz ar to nav iespējams regulāri nodrošināt ātrās palīdzības, ugunsdzēsības dienesta vai citu operatīvo dienestu savlaicīgu nokļūšanu līdz iedzīvotāju mājām.

Nodibinot ceļa servitūtu atbildētājai piederošajā zemesgabalā /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, par labu prasītājai piederošajam

zemesgabalam „/Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā, tiktu nodrošināta piekļuve pašvaldībai piederošajam zemesgabalam „/Nosaukums/", Sigulda, Siguldas novads, tāpat arī tiktu nodrošināta pašvaldības ceļa „/Nosaukums E/" nepārtrauktība un iedzīvotāju iespējas nokļūt līdz savām mājvietām, kā arī regulāra un savlaicīga operatīvo dienestu piekļuve.

Prasītāja vairākkārtīgi aicinājusi atbildētāju uz pārrunām radušās situācijas atrisināšanai. Pēc pašvaldības uzaicinājumiem atbildētāja nav ieradusies, tā vietā ieradies atbildētājas vīrs /pers. H/ bez atbilstoši normatīvo aktu prasībām noformēta pilnvarojuma, kurš pēc vairākkārtīgiem apsolījumiem pašvaldībai pilnvaru tā arī nav uzrādījis. Prasītāja izteikusi atbildētājai priekšlikumu par zemes nomas līguma noslēgšanu pašvaldības valdījumā esošā ceļa uzturēšanai, atbildētāja pašvaldības piedāvātājā termiņā atbildi nav sniegusi. 2012.gada septembra mēnesī pēc iedzīvotāju informācijas atbildētāja atkārtoti likusi šķēršļus pašvaldības ceļa „/Nosaukums E/" izmantošanai. Uz prasības pieteikuma sastādīšanas dienu pašvaldības ceļa „/Nosaukums E/" braucamā daļa ir atbrīvota no atbildētājas radītajiem ceļa aizsprostojumiem.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1130., 1141., 1147., 1231.panta pirmās daļas 2.punktu, likuma „Par autoceļiem" 15.pirmās daļas 1.un 2.punktu, likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 2.punktu, prasītāja lūdz tiesu nodibināt atbildētājai piederošajā zemes gabalā „/Nosaukums/", Siguldā, braucamā ceļa servitūtu 4,5 m platumā un 283 m garumā un kopējo platību 0,34ha, saskaņā ar prasības pieteikumam pievienoto grafisko pielikumu Nr.1.

2013.gada 8.aprīlī tiesā saņemti atbildētājas /pers. C/ paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasību atbildētāja neatzīst pilnā apmērā.

Atbildētāja paskaidro, ka saskaņā ar ierakstu Rīgas rajona Zemesgrāmatu nodaļas Siguldas pilsētas zemesgrāmatu nodalījuma Nr.385 /pers. C/ pieder nekustamais īpašums /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā. Īpašumam nav reģistrēts apgrūtinājums servitūta ceļa veidā par labu prasītājai, lai gan īpašuma tiesības atjaunotas uz Rīgas rajona Siguldas pilsētas Zemes un denacionalizācijas komisijas 1996.gada 17.septembra lēmuma Nr. 1&15 un Rīgas rajona tautas tiesas 1992.gada 26.augusta sprieduma pamata.

Kā redzams no 1996.gada 3.jūnija zemes robežu noteikšanas akta un tam pievienotā grafiskā pielikuma servitūta ceļš nav iezīmēts un norādīts. Arī 1997.gada 24.aprīļa nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ zemes robežu plānā nav atzīmēts un norādīts servitūta ceļš. Prasītājas darbības, ar mēģinājumiem izbūvēt ceļu, kurš šķērso atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu un tā iekļaušanu prasītājas grāmatvedības uzskaitē kā inženierbūvi, ir pretlikumīgas.

Prasītāja nav veikusi nepieciešamās darbības, lai varētu veikt jebkādas darbības, tai skaitā ceļa izbūvi atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā. Nekustamā īpašuma īpašniece nav devusi piekrišanu projekta izstrādei un būvniecības darbiem. Tieši pretēji, atbildētāja vairākkārt ar iesniegumiem ir griezusies tiesībsargājošās institūcijās ar lūgumu pārtraukt patvarību, kas ilgstošā laika periodā tiek realizēta attiecībā pret nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ īpašnieces likumīgajām tiesībām.

Prasības pieteikumam pievienotie līgumi - 2011.gada 1.novembra līgums Nr.2011/16(I)/699 un 2012.gada 3.aprīļa līgums Nr. 2012/07(11)7221 nepierāda prasības pieteikumā izteikto apgalvojumu par ceļa „/Nosaukums E/" uzturēšanu. Tāpat fakts, ka pašvaldības ceļš „/Nosaukums E/" attēlots 2012.gada 29.augusta Siguldas novada saistošajos noteikumos Nr.21 „Siguldas novada teritorijas plānojums 2012.-2014.gadam grafiskajā pielikumā" nerada tiesības patvarīgi, bez saskaņošanas ar zemes īpašnieku, veikt jebkādus būvniecības darbus pašvaldībai nepiederošajā nekustamajā īpašumā. Norādītais „ceļš" nav un nekad nav bijis atspoguļots nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, zemes robežu plānā. Bez tam, pretlikumīga darbība no prasītājas puses nevar radīt tiesiskas sekas. Tādējādi prasītāja, iesniedzot tiesā prasību, nav ievērojusi Civillikuma 1.pantu. Prasītāja kā argumentu servitūta nodibināšanai norāda ilgstošu nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ izmantošanu, piekļūšanai nekustamajam īpašumam „/Nosaukums/". Kā izriet no tiesu prakses, Senāts atzīst, ka piebrauktuves (ceļa) izlietošana uzskatāma par lietojumu, bet ne tiesību valdījumu.

Nepamatots ir prasības pieteikumā norādītais, ka jau 1955.gadā minētais ceļš grafiski ir fiksēts ģenerālplānā. Atbildētāja norāda, ka no paskaidrojumam pievienotajām kartēm redzams, ka prasītājas izteiktie apgalvojumi neatbilst patiesībai. Nepamatoti ir prasības pieteikumā izteiktie apgalvojumi, ka prasības pieteikumā norādītais ceļš ir vienīgais veids, kā iespējams piekļūt pašvaldībai piederošajam nekustamajam īpašumam „/Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā.

Nekustamā īpašuma „/Nosaukums/" īpašniekam norādītajā situācijā ir iespējams piekļūt savam nekustamajam īpašumam pa paša izbūvēto ceļu, kas redzams no prasītājas iesniegtajiem dokumentiem, līdz ar to ceļa servitūta nodibināšana nav nepieciešama. Prasības pieteikumā lūgts nodibināt servitūtu vienā konkrētā veidā, kas prasītājai liekas ērtākais un labākais. Izvērtējot prasību, jāizvērtē, vai vispār šāds servitūts ir nepieciešams.

Strīdus zemes gabals atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā, līdz ar to prasītāja nav ievērojusi likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (redakcijā kāda tā bija prasības pieteikuma iesniegšanas laikā), kura mērķis ir novērst vai samazināt fizisko un juridisko personu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu īstenošanas nelabvēlīgo ietekmi uz vidi. Prasītāja nav arī ievērojusi 2010.gada 16.marta Ministru kabineta noteikumus Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kur noteikts, ka tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju ir iespējams veikt prasības pieteikumā norādītās darbības. Prasības pieteikumam nav pievienoti dokumenti, kas apliecina augstāk norādīto likumdošanas aktu ievērošanu no prasītājas puses.

2013.gada 14.maijā prasītāja iesniedza tiesai prasības pieteikuma grozījumus, kuros norādīts, ka prasītāja groza prasības pieteikumu, papildinot to ar jaunu prasījumu un lūdz tiesai, ierakstīt Rīgas rajona tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Siguldas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.385, nekustamajam īpašumam ar nosaukumu /Nosaukums A/, Sigulda, Siguldas novads, kadastra Nr./numurs/, apgrūtinājumu 3.daļas 1.iedaļā – braucamā ceļa servitūts 4,5 m platumā un 283 m garumā ar kopējo platību 0,34ha, par labu nekustamajam īpašumam „/Nosaukums/", Sigulda, Siguldas novads, kadastra Nr./numurs F/.

Ar Siguldas tiesas 2013.gada 12.jūnija spriedumu prasība noraidīta.

Pirmās instances tiesa, izvērtējot lietas materiālus, secinājusi, ka no zemes robežu plāna nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, izriet, ka tas sastādīts pēc 1996.gada robežu uzmērīšanas materiāliem un minētajā robežu plānā atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā /Nosaukums A/ nav iezīmēts braucamais ceļš, ne arī tā posms, pretēji prasītājas apgalvojumam, ka ceļš ir pastāvējis vēsturiski pirms nekustamā īpašuma denacionalizācijas.

Turklāt pirmās instances tiesa arī secinājusi, ka no lietas materiāliem pievienotā ceļu grafiskā pielikuma Nr.2 par pievienojumiem valsts reģionālajam autoceļam P8 Inciems - Sigulda - Ķegums redzams, ka prasītājai savā īpašumā ir iespēja nokļūt vēl pa diviem ceļiem.

Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu un vadoties no judikatūrā paustajām atziņām, atzinusi, ka servitūta nodibināšanas prasība noraidāma, ja nav konstatēta valdošā īpašuma nepieciešamība servitūtu nodibināt. Nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu.

Tāpat arī pirmās instances tiesa vadoties pēc 2006.gada 22.decembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas apkopojumā „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūta tiesībām" norādītā, secinājusi, ka servitūts nodibināms, ja tā ir nepieciešamība valdošā īpašuma labumam (Civillikuma 1135.pants), bet ne lai radītu zināmas ērtības vai labierīcības valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasītāja nav pierādījusi apstākļus servitūta nodibināšanas nepieciešamībai.

Sakarā ar prasītājas norādīto apstākli, ka citi ceļi nav pietiekami labiekārtoti un attāluma ziņā ir garāki, pirmās instances tiesa atzinusi, ka tas nevar kalpot par iemeslu, lai apgrūtinātu atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu ar servitūta nodibināšanu.

Prasītājas argumentu, ka nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ teritorija ilgstoši tikusi izmantota piekļūšanai nekustamajam īpašumam „/Nosaukums/", kas ir pamats servitūta nodibināšanai, pirmās instances tiesa, pamatojoties uz 2006.gada 22.decembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas apkopojumā „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūta tiesībām" paustajām atziņām, atzinusi par nepamatotu, jo faktisks lietojums (precario) nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesību, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtībā. Apstākļi, kuru tiesiskais regulējums dots Civillikuma 894.pantā, paši par sevi nerada servitūta tiesību.

Pamatojoties uz Civillikuma 1146.pantu, pirmās instances tiesa atzinusi, ka faktiskais lietojums (precario) var kalpot kā apstāklis, kas apliecina nepieciešamību nodibināt servitūtu, lai valdošajam nekustamajam īpašumam tiktu dots labums, kā arī servitūtu nevar atzīt par nodibinātu uz ieilguma pamata.

Bez tam, pirmās instances tiesa piekritusi atbildētājas norādītājam un par to nepastāv strīds, ka atbildētājas nekustamais īpašums /Nosaukums A/ atrodas lieguma zonā - Gaujas Nacionālā parka teritorijā, no kā secināms, ka ceļa izbūvei šajā teritorijā ir nepieciešama īpaša saskaņošanas kārtība.

Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" pielikuma, Latvijas Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts (Pielikums 15.09.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2007., 18.06.2009. un 28.04.2011. likumu, kas stājas spēkā 01.06.2011.) 8.punktu Gaujas Nacionālais parks ar kodu LV0200100 iekļauts „C" tipa aizsargājamo teritoriju kategorijā. Saskaņā ar minētā pielikumā doto skaidrojumu „C" kategorijas teritorijas ir teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.

Ņemot vērā Civillikuma 1156.pantu un Augstākās tiesas Senāta lietā SKC-11/2006 paustās atziņas, pirmās instances tiesa atzinusi, ka ceļa servitūtu iespējams nodibināt ne tikai uz dabā esošu ceļu, bet arī tādu, kas ir ierīkojams (Civillikuma 1233.pants). Tomēr tā kā kalpojošais īpašums atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 10. un 11.pantu, ceļu ierīkojot, jāveic novērtējuma paredzētās darbības ietekmei uz vidi. Nepieciešams eksperta slēdziens paredzētajā ceļa būvniecības vietā un citi nosacījumi, ko paredz šis normatīvais akts.

Izvērtējot lietas materiālos esošos rakstveida pierādījumus: 2012.gada 26.septembra prasītājas protokola izrakstu Nr.17; 2012.gada 27.septembra lietotā pamatlīdzekļa tehniskā stāvokļa un vērtības novērtēšanas aktu Nr.2012/09-1; 2012.gada 30.septembra aktu par pamatlīdzekļu pieņemšanu un nodošanu ekspluatācijā, kā arī citiem dokumentiem saistībā ar ceļa „/Nosaukums E/" izbūvi, nodošanu ekspluatācijā, pirmās instances tiesa atzīst, ka tie nepierāda, ka likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" nosacījumi ir izpildīti, prasītāja šādus pierādījumus nav iesniegusi tiesas rīcībā.

Ņemot vērā minēto, pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasītāja nav pierādījusi nevienu no apstākļiem, uz kuriem pamatojusi prasību par servitūta nodibināšanu, līdz ar to prasība par ceļa servitūta nodibināšanu un apgrūtinājuma ierakstīšanu nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novads, kadastra Nr.8015 001 2001, kas ierežistrēts Siguldas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.385, ir noraidāma pilnā apjomā.

Par minēto spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi prasītāja Siguldas novada dome, pārsūdzot to pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu pēc būtības, nav pietiekami izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus un iesniegtos pierādījumus, balstījusies tikai uz atbildētājas nepamatotiem paskaidrojumiem un argumentiem, kas ir tikai pieņēmumi un nav apstiprināti ar pierādījumiem. Nav vērtējusi prasītājas iesniegtos pierādījumus. Proti, prasītājas valdījumā esošā ceļa daļa „/Nosaukums E/" agrāk saukts ceļš no Ķeguma-Inciema šosejas caur /Nosaukums P/ māju zemi līdz Siguldas pilsētas robežai ar Krimuldas pagastu, daļa ir inženierbūve – ceļš ar nosaukumu „/Nosaukums/" 2.posms, kas šķērso atbildētājai piederošo zemesgabalu ar nosaukumu /Nosaukums A/, Sigulda, Siguldas novads, kas ir kopējā pašvaldības ceļa sastāvdaļa un kalpo savienošanai, caur Krimuldas novada Krimuldas pagasta teritoriju, ar citu augstākā līmeņa ceļu Ķegums-Inciems, kas nodrošina iedzīvotāju brīvu pārvietošanos un nokļūšanu savās apdzīvotās vietās, darba vietās un mācību iestādēs.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa nepietiekami izvērtējusi prasītājas valdījumā esošā ceļa daļas uzņemšanu bilancē, pieņemot kā faktu atbildētājas apgalvojumu, ka minētais ceļa posms ir jauna būvniecība, kas neatbilst faktiskajiem apstākļiem. Pašvaldības ceļš „/Nosaukums E/" attēlots 2012.gada 29.augusta prasītājas saistošo noteikumu Nr.21 „Siguldas novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam Grafiskā daļa un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" kā Siguldas pilsētas teritorijā projektēta iela ar sarkanajām līnijām. Plānojuma grafiskās daļas sastāvdaļā – aerofoto, ir attēlots zemes ceļš, kas šķērso nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, tātad tas ir dabā eksistējošs ceļš, nevis „jaunbūvētais" ceļš.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā faktu un pierādījumus, ka tas ir ceļš, kas tiek izmantots ikdienā un prasītāja to regulāri apsaimnieko – vasaras sezonā veic greiderēšanas darbus, ziemas sezonā – sniega tīrīšanu.

Pirmās instances tiesa arī neesot ņēmusi vērā pušu paskaidrojumus, ka ceļa izmantošana tika traucēta, kas pakārtoti nozīmē, ka tas ir esošs ceļš, kuru ikdienas vajadzībām izmanto vismaz 6 nekustamo īpašumu īpašnieki un viņu ģimenes locekļi. Atbildētāja 2012.gada augusta un septembra mēnesī likusi šķēršļus ceļa izmantošanai, veidojot dažādus aizsprostojumus, par ko prasītāja ir saņēmusi gan mutvārdu, gan rakstveida iedzīvotāju sūdzības.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka saskaņā ar 1955.gada 12.novembrī saskaņoto projektu „Tūristu bāze /adrese/", ģenplānā nepārprotami iezīmēts „Vecais Turaidas ceļš" no Siguldas uz Turaidu cauri nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/. Tātad minētais ceļš grafiski precīzi fiksēts jau 1955.gada topogrāfiskajā uzmērījumā un ticis izmantots gan Latvijas pirmās republikas laikā, gan Latvijas Padomju republikas laikā, gan pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas un tiek izmantots šobrīd.

Pirmās instances tiesa nav izvērtējusi prasītājas iesniegtos pierādījumus par to, ka citi ceļi nav piemēroti pastāvīgai izmantošanai. Pavasara un rudens sezonā, applūšanas dēļ, posmā pie Gaujas vecās attekas ceļš ir neizbraucams un gadījumā, ja tiek liegta ceļa „/Nosaukums E/" izmantošana no pašvaldības ceļa līdz valsts nozīmes autoceļam P8 „Inciems-Sigulda-Ķegums" caur atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, atsevišķu māju iedzīvotājiem pavasarī un rudenī tiek liegta iespēja izkļūt no dzīvesvietas izmantojot sauszemes transportlīdzekli. Šā iemesla dēļ arī nav iespējams regulāri nodrošināt ātrās palīdzības, ugunsdzēsības dienesta vai citu operatīvo dienestu savlaicīgu nokļūšanu līdz iedzīvotāju mājām.

Prasītāja, pamatojoties uz Civillikuma 1146.panta noteikumiem, uzskata, ka gan ar prasības pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem ir pilnībā pierādīta servitūta nepieciešamība.

Apelācijas sūdzība pamatota ar Civillikuma 1130., 1141., 1147., 1231.panta pirmās daļas 2.punktu, likuma „Par autoceļiem" 15.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu, likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 2.punktu un prasītāja lūdz tiesu atcelt Siguldas tiesas 2013.gada 12.jūnija spriedumu; nodibināt atbildētājai piederošajā zemesgabalā /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, braucamā ceļa servitūtu 4,5 m platumā un 283 m garumā un kopējo platību 0,34 ha, par labu prasītājai; ierakstīt Rīgas rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas Siguldas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.385, nekustamajam īpašumam /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, apgrūtinājumu – braucamā ceļa servitūtu, par labu nekustamajam īpašumam „/Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā.

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējas – prasītājas Sigulda novada domes pilnvarotie pārstāji /pers. O/ un /pers. P/ uzturēja prasību un apelācijas sūdzību uz norādītajiem argumentiem.

Atbildētājas /pers. C/pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Inguna Lamberte tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja pirmajā instancē sniegtos paskaidrojumus un rakstveida paskaidrojumus uz tajos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

Noklausoties pušu paskaidrojumus, pārbaudot lietas materiālus, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

Lietā nav strīda, ka atbildētāja /pers. C/ ir nekustamā īpašuma /Nosaukums A/, Siguldā, Siguldas novadā, ar kadastra Nr./numurs/, kas reģistrēts Rīgas rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas Siguldas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.385, īpašniece. Minētajam nekustamajam īpašumam nav reģistrēts apgrūtinājums – ceļa servitūts par labu prasītājai.

Lietā nepastāv strīds, ka prasītāja ir nekustamā īpašuma /Nosaukums/", Siguldā, Siguldas novadā, kadastra Nr./numurs F/, kas iereģistrēts Rīgas rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas Siguldas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā ar Nr./numurs/, īpašniece.

Lietā nav arī strīda, ka atbildētājai piederošā nekustamā īpašuma zemes robežas noteiktas atbilstoši Siguldas pilsētas Zemes un denacionalizācijas atzinumam Nr.40, kas apstiprināts Zemes un denacionalizācijas komisijā 1996.gada 6.februāra sēdē, protokola Nr.49, lēmuma Nr.6, § 3.

Lietā ir strīds par to, vai atbilstoši Civillikuma noteikumiem ir pamats apgrūtināt atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu ar ceļa servitūtu par labu prasītājai.

Saskaņā ar Civillikuma 1130.pantu servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemes gabalam par labu.

Savukārt, atbilstoši Civillikuma 1135.pantam, servitūts ir nodibināms, ja tā ir nepieciešamība valdošā īpašuma labumam, bet ne lai radītu zināmas ērtības vai labierīcības valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam.

Atbilstoši Civillikuma 1231.pantam, servitūtu nodibināšanas pamati ir: 1. likums, kad servitūts tiek nodibināts ar administratīvu aktu uz likuma pamata (piemēram, likums „Par zemes privatizāciju lauku apvidos", 22.panta trešā daļa); 2. spēkā stājies tiesas spriedums, ar kuru nodibināts servitūts; 3. līgums – abpusēja, apzināta vienošanās, kas pauž abu pušu brīvu gribu un kas noformēta rakstveidā saskaņā ar Civillikuma 1483.panta 3.punkta prasību. Ja vienošanās par servitūta nodibināšanu notikusi mutvārdos, tad nav izslēgta šādas vienošanās pielīdzināšana rakstveida līgumam saskaņā ar Civillikuma 1488. panta noteikumiem un 4. testaments (mantojuma līgums), kas atzīts par stājušos spēkā ar notariālu aktu vai tiesas spriedumu.

Servitūts nodibināms ar tiesas spriedumu, ja konstatēta nepieciešamība nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgam īpašībām, kas nepieciešamas valdošajam nekustamajam īpašumam, lai tas varētu normāli funkcionēt (Civillikuma 1135.pants). Servitūts nosakāms pēc iespējas saudzīgi attiecībā uz kalpojošo nekustamo īpašumu.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas argumentu, ka atbildētājai piederošā nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ teritorija ilgstoši tiek izmantota, lai piekļūtu prasītājai piederošajam nekustamajam īpašumam /Nosaukums/", līdz ar ko ir atzīstams, ka pastāv pamats apgrūtināt atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu un nodibināt ceļa servitūtu par labu prasītājai, jo faktisks lietojums nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesības, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtība. Savukārt atbildētājas īpašumā esošā ceļa lietošana pati par sevi nerada servitūta tiesību. Ir jāpastāv priekšnosacījumam, ka servitūta nodibināšana ir nepieciešama valdošā īpašuma labumam un bez tā valdošais īpašums nevar tikt pilnvērtīgi izmantots.

Ievērojot, ka servitūtu nevar atzīt par nodibinātu uz ieilguma pamata, Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzības argumentu, ka ceļš caur atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu pastāvējis jau Latvijas brīvvalsts un Latvijas Padomju republikas laikā. Kā jau minēts, Civillikuma 1231.pants nosaka četrus servitūta nodibināšanas pamatus, kas šajā gadījumā nav konstatējami, savukārt īpašuma lietošana pati par sevi nerada servitūta tiesības.

Turklāt, kā redzams no lietas materiāliem pievienotā ceļu Grafiskā pielikuma Nr.2 par pievienojumiem valsts reģionālajam autoceļam P8 Inciems-Sigulda-Ķegums, ko iesniegusi prasītāja, prasītājas īpašumā ir iespējams nokļūt par vēl diviem ceļiem. Pie šādiem apstākļiem secināms, ka pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu, līdz ar ko nav konstatēta valdošā nekustamā īpašuma nepieciešamība servitūtu nodibināt.

Apelācijas sūdzības argumentu, ka citi ceļi nav piemēroti pastāvīgai izmantošanai drošības dēļ, līdz ar to ir pamats nodibināt ceļu servitūtu caur atbildētājai iederošo nekustamo īpašumu, Civillietu tiesu kolēģija vērtē kā nepamatotu, jo saskaņā ar 2010.gada 9.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.224 „Noteikumi par valsts un pašvaldību autoceļu ikdienas uzturēšanas prasībām un to izpildes kontroli" prasībām, pašvaldībai jānodrošina autoceļu ikdienas uzturēšanas darbu veikšana, ievērojot prasības, kas attiecīgajai autoceļu uzturēšanas klasei noteiktas saskaņā ar šo noteikumu 2.pielikumu. Pie šādiem apstākļiem atzīstams, ka tas, ka citi ceļi, pa kuriem iespējams nokļūt uz prasītājas īpašumu „/Nosaukums/", nav pietiekami labiekārtoti un attāluma ziņā garāki, nevar būt par pamatu, lai apgrūtinātu atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu ar servitūta nodibināšanu.

Apelācijas sūdzības argumentu, ka prasītāja, saskaņā ar pašvaldības iepirkumu procedūras ietvaros noslēgtajiem līgumiem – Nr.SND 2012/07(II) un SND 2011/16(I) veic ceļa „/Nosaukums E/" uzturēšanai nepieciešamos darbus, Civillietu tiesu kolēģija vērtē kritiski, jo no lietas materiāliem pievienotajiem līgumiem nepārprotami neizriet, ka apsaimniekošanas darbi tiek veikti arī atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā. Turklāt ceļa uzturēšanas darbu veikšana nerada pamatu nodibināt servitūtu.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst par pamatotu apelācijas sūdzības argumentu, ka Siguldas novada domes 2012.gada 26.septembra lēmums „Par inženierbūves uzņemšanu bilancē", 2012.gada 27.septembra lietotā pamatlīdzekļa tehniskā stāvokļa un vērtības noteikšanas akts Nr.2012/09-1 un 2012.gada 30.septembra akts par pamatlīdzekļu pieņemšanu un nodošanu ekspluatācijā nav vērtējami kā būvniecības dokumenti, līdz ar ko nav notikusi jauna ceļa būvniecība un nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr lēmums par inženierbūves uzņemšanu pašvaldības bilancē pats par sevi nerada pamatu privātpersonai piederoša nekustamā īpašuma apgrūtināšanu ar servitūtu.

Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītāja nav pierādījusi nepieciešamību nodibināt servitūtu atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā un prasība ir nepamatota un noraidāma.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa vispusīgi pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un pareizi piemērojusi materiālo tiesību normas.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta trešās daļas nosacījumiem, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas pirmā punkta „d" apakšpunktu, ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi šādos apmēros: atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 euro.

Lietā iesniegti atbildētājas apmaksāti maksājuma dokumenti – kvīts Nr. VA 023387 par sniegtās juridiskās palīdzības apmaksu Ls 121 apmērā saistībā ar juridiskās palīdzības sniegšanu civillietā Nr.C35127812 un kvīti Nr.VA 023392 par sniegtās juridiskās palīdzības sniegšanu civillietā Nr.C35127812 Ls 100 apmērā, kopā Ls 221 jeb 314,45 EUR. Ievērojot, ka prasība noraidīta pilnībā, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka no prasītājas par labu atbildētājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 314,45 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai no prasītājas par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,05 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]panta otro daļu, atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās

izdevumu piedziņu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1], 432., 433., 434. pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

Siguldas novada domes prasību pret /pers. C/ par ceļa servitūta nodibināšanu un apgrūtinājuma ierakstīšanu zemesgrāmatā, noraidīt.

Piedzīt no Siguldas novada domes, reģistrācijas Nr.90000048152, par labu /pers. C/, personas kods: /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 314,45 EUR (trīs simti četrpadsmit *euro* 45/100).

Piedzīt no Siguldas novada domes, reģistrācijas Nr.90000048152, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,05 EUR (trīs *euro* 05/100) apmērā.

NoteiktSiguldas novada domei sprieduma labprātīgas izpildes termiņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Noteikt, ka dokuments, kas apliecina ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts labā, jāiesniedz Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts izgatavots 2014.gada 23.maijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese	*(paraksts)*	L.Gavare
Tiesneši	*(paraksts)*	L.Volberga
	(paraksts)	M.Sviķis